

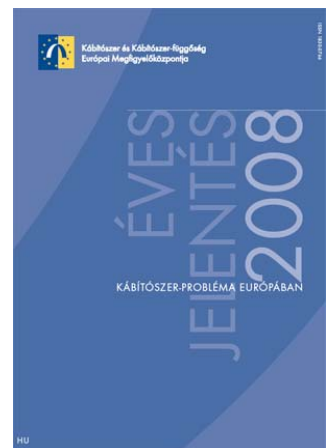
Hírlevél 2008/10.

- **ÉVES JELENTÉS 2008: A KÁBITÓSZER-PROBLÉMA EURÓPÁBAN**
- **KÁBITÓSZERREL ÖSSZEFÜGGŐ NEMZETI KUTATÁSOK EURÓPÁBAN**
- **AZ EURÓPAI KÁBITÓSZER-ELLENES CSELEKVÉSI TERV ÉRTÉKELÉSE**
- **UTAZÁSI BESZÁMOLÓ LISSZABONBÓL – KÁBITÓSZERREL ÖSSZEFÜGGŐ KÖLTSÉGVETÉSI KIADÁSOK – SZAKÉRTŐI TALÁLKOZÓ**

ÉVES JELENTÉS 2008: A KÁBITÓSZER-PROBLÉMA EURÓPÁBAN

Az európai kábítószer-problémával kapcsolatos legfrissebb tényeket, számadatokat és tendenciákat az EU lisszaboni kábítószerügyi központja (EMCDDA) a hamarosan kiadásra kerülő **Éves Jelentés 2008: A kábítószer-probléma Európában** kiadványában foglalta össze. A Jelentés az EU 27 tagállamára, Horvátországra, Törökországra és Norvégiára vonatkozóan tekinti át a kábítószer-helyzetet, és a jelenlegi jogszabályi, politikai, társadalmi és egészségügyi vonatkozású válaszlépések részleteit.

A kábítószer-típusainak szentelt egyes fejezetek a droghasználat elterjedtsége és a szerhasználati mintázatok, a kínálat és hozzáférhetőség, valamint a kezelés és egyéb beavatkozások legfrissebb európai összefoglalóját nyújtják. Ezeket a következő témákhoz kapcsolódó fejezetek egészítik ki: drogpolitikák és jogszabályok, európai válaszok a kábítószer-problémára, kábítószer-fogyasztással összefüggő fertőző betegségek és halálesetek, valamint új kábítószeres és újonnan megjelenő tendenciák.

A magyar nyelvű Éves Jelentés és a hozzá kapcsolódó kiadványok megjelenési ideje:
2008. november 6., 10 óra.

Éves Jelentés 2008: A kábítószer-probléma Európában:

<http://www.emcdda.europa.eu/publications/annual-report/2008>

2008. évi Statisztikai Közlöny — táblázatok és grafikonok a teljesség igényével:

<http://www.emcdda.europa.eu/stats08>

Országos áttekintések — összegzik a kábítószer-probléma nemzeti tendenciáit és jellegzetességeit. Az összeállítások a tagállamok kábítószerhelyzetének áttekintéséből, a kiemelten fontos statisztikákból és az egyes országok a kábítószer-használatra vonatkozó helyzetét bemutató jelzőszámaiból állnak.

<http://www.emcdda.europa.eu/publications/country-overviews> ■

KÁBITÓSZERREL ÖSSZEFÜGGŐ NEMZETI KUTATÁSOK EURÓPÁBAN

A kábítószerrel összefüggő kutatások kulcsfontosságúak az európai drogprobléma megértéséhez. A kutatások lehetővé teszik, hogy a kábítószer-használat történeti mintázatainak meghatározása, az anyagok használatában mutatkozó ciklusok és változások tanulmányozása segítségével Európa levonhassa a tanulságokat a múltból. A kutatás a jelennel kapcsolatos európai tudatosságot és a helyzet ellenőrzését is erősíti. Felmérésekkel és adatokkal szolgál a drogprobléma kiterjedéséről és nagyságáról, egyúttal megvizsgálja az újonnan felbukkanó tendenciákat és a kábítószer-használat új mintázatait. A kutatás hozzásegít ahhoz, hogy Európa fel tudjon készülni a jövőre, mivel olyan gyakorlati kérdéseket vizsgál meg, mint a források felosztása, a bevált gyakorlatok és a problémás kábítószer-használat kezelésére kidolgozott innovatív módszerek kísérleti alkalmazása.

Az európai drogpolitika ma már egyre inkább bizonyítékokon alapul. Ez azt jelenti, hogy a drogpolitika háttérében tudományos kutatások és megállapítások állnak, és a kutatás szerepet kap a politikai prioritások, a legjobb gyakorlatok és a választási lehetőségek meghatározásában. Mégsem könnyű képet adni a kábítószerrel összefüggő európai kutatásokról. Ahogyan a kábítószer-használat a társadalom széles rétegeit érinti, úgy a kábítószerrel összefüggő kutatás is számos tudományágat fog össze, köztük a közegészségügyet, a pszichiátriát és pszichológiát, a szociológiát, az orvostudományt, a jogtudományt, a kriminológiát, a politika- és gazdaságtudományt; a tiltott kábítószerekkel foglalkozó kutatás pedig gyakran a legális anyagokkal – az alkohollal, a dohányjal vagy a receptre kapható gyógyszerekkel – közös forrásokból, illetve az addikció és a kényszeres magatartásformák általánosabb fogalmai mentén építkezik. A kábítószerrel összefüggő kutatási projektek különféle módszertani megközelítéseket alkalmaznak, számos szereplő bevonásával. A kutatásra szánt finanszírozás Európán belül hasonlóképpen változatos – akár az időszakosságot és a költségvetési ciklusokat, akár az országos, regionális vagy nemzetközi hangsúlyokat, a kutatási célkitűzések fontossági sorrendjét vagy a pénzügyi támogatás forrásainak sokféleségét tekintjük. Ezt az általában vett változatosságot tovább fokozzák az országos, helyi és regionális variációk: a kábítószerrel összefüggő kutatások eloszlása és elérhetősége egyaránt egyenetlen az EU tagállamaiban.

Az EMCDDA *Kábítószerrel összefüggő nemzeti kutatások* címet viselő Kiemelt Témája azt tekinti át, hogy az európai országokban milyen keretek között folyik a kábítószerekkel összefüggő kutatás. Középpontjában a kábítószerrel összefüggő, országos szintű kutatások szerepe, a koordinációs és finanszírozási mechanizmusok, a kutatási és ismeretterjesztési struktúrák, valamint az aktuális nagyobb projektek állnak. Az előrehaladást egy 1996-ban végzett, a rendelkezésre álló információkat felmérő kísérleti ténymegállapító vizsgálathoz képest méri, a továbbiakban pedig megjelöli a korlátok és hiányosságok némelyikét, a jövőre nézve további fejlesztéseket javasolva e téren.

A Kiemelt Témát egy weboldal is kíséri, ahol megtalálhatóak az adatközlő országokból összegyűjtött információkat tartalmazó jelentések teljesebb változatai:

<http://www.emcdda.europa.eu/themes/research>

A Kiemelt Témához tartozó magyar nyelvű ismertető és az angol nyelvű kiadvány elérhető honlapunkon:

<http://drogfokuszpont.hu/?lang=1&pid=186> ■

AZ EURÓPAI KÁBITÓSZER-ELLENES CSELEKVÉSI TERV ÉRTÉKELÉSE

Az Európai Unió soron következő, 2009-2012-re vonatkozó kábítószer-ellenes cselekvési tervének főbb pontjairól előző havi hírlevelünkben beszámoltunk. A jövőre érvénybe lépő akcióterv összeállítása kapcsán a szakemberek tekintetbe vették a lezárásra kerülő időszak cselekvési tervének értékelése során megszerzett tapasztalatokat. Erről az értékelésről számol be az Európai Bizottság jelentése, melyet az alábbi link megnyitásával angol nyelven olvashat:

Jelentés az EU kábítószer-ellenes cselekvési tervének (2005-2008) értékeléséről /Report of the Final Evaluation of the previous EU Drugs Action Plan (2005-2008):

http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/drugs/docs/sec_2008_2456_en.pdf ■

	UTAZÁSI BESZÁMOLÓ LISSZABONBÓL Kábítószerrel összefüggő költségvetési kiadások Szakértői találkozó 2008.09.25-26.
Horváth Gergely - Nemzeti Drog Fókuszpont	

A kábítószerrel összefüggő költségvetési kiadások azonosítása fontos egyrészt azért, hogy a döntéshozók pontos képet kaphassanak arról, hogy mely területeken mekkora erőforrások kerülnek felhasználásra a kábítószer-problémára adott válaszok végrehajtása során, hozzájárulva ezzel a források elosztása hatékonyságának növeléséhez; másrészt azért, hogy az erőforrások felhasználása hatékonyságának vizsgálata egyáltalán megkezdődhessen. Az EMCDDA ezért az elmúlt két év során megkezdte a költségvetési kiadásokra vonatkozó adatgyűjtés módszertanának kidolgozását, és bár e szakterület számos kihívás elé néz, az első eredmények ígéretesnek bizonyultak. Ezek az eredmények a nemrégiben megjelent *Kiemelt Téma: A kábítószerrel összefüggő költségvetési kiadások jobb megismerése felé* kiadványban angol nyelven olvashatók. A magyar nyelvű összefoglaló elérhető honlapunkon:

<http://drogfokuszpont.hu/?lang=1&pid=179>

A kábítószerrel összefüggő költségvetési kiadásokat tárgyaló kétnapos konferencia a vonatkozó adatgyűjtés módszertanát célozta, első programpontja a fenti Kiemelt Téma kritikai áttekintése volt, melynek során a részt vevő tíz tagállam küldöttei ismertették hazájuk adatgyűjtési nehézségeit, és bemutatták alkalmazott módszereiket, elősegítve ezzel a bevált gyakorlatok alkalmazását más országokban is. A konferencia kiemelt célja a standard adatgyűjtési tábla összeállítása volt, melynek végleges formája a novemberi vezetői találkozón kerülhet elfogadásra. A kábítószerrel összefüggő költségvetési adatok jelentése a jövőben önkéntes alapon történik, lehetőség szerint legalább két évente.

A költségvetési kiadások kifejezés a központi, a regionális vagy a lokális kormányzat kiadásaira, vagy a társadalombiztosítás (social security fund) kiadásaira utal, az Eurostat irányelveinek megfelelően. Több országban, ahol a magán- és az állami társadalom- vagy egészségbiztosítás egyaránt jelen van, ez értelmezési problémákat vet fel, és megnehezíti az adatgyűjtést is.

A kábítószerrel összefüggő költségvetési kiadások adatgyűjtése két területre oszlik, a címkézett és a nem címkézett költségvetési kiadások területére.

A *címkézett költségvetési kiadás* az államháztartás valamely alrendszerének olyan kiadására utal, mely kifejezetten – nevében is, céljait tekintve is - az illegális kábítószerekhez kapcsolódik. Nem tartalmazza azokat a kiadásokat, amelyek valamely területhez általánosságban kapcsolódnak, ilyenek például a bűnüldöző szervek általános költségei.

Hazánkban a címkézett költségvetési kiadások jellemzően egy programhoz kapcsolódva azonosíthatók, pl. egy prevenciós program költségvetése.

A címkézett kiadások számos országban összetett kérdéseket vetnek fel. A legtöbb országban – jellemzően a föderális berendezkedésű államokban – ugyanis hiányoznak a tételes programok. A programok végrehajtói ezekben az országokban a regionális igazgatási szervek, a központi költségvetésben csak valamely általánosabb kiadási tétel részeként jelennek meg ezek a költségek, így címkézett kiadásként nem azonosíthatók. Alacsonyabb irányítási szinteken megjelenhetnek ezek a tételek kábítószerrel összefüggő címkézett kiadásként, de ekkor már nehezen megítélhető, hogy a „fentről” érkező tétel mekkora hányada kerül címkézésre; különösen, ha a regionális vagy a lokális szint kiegészíti azt saját forrásaival, éppen ezért nagyon fontos fokozott figyelmet fordítani a kettős számbavétel elkerülésére. További adatgyűjtési problémákat okoz, hogy számos esetben a kiadási tétel céljai közt a legális és az illegális drogokra irányuló megkülönböztetés hiányzik, például az egészségfejlesztés vagy a bűnmegelőzés területén.

A *nem címkézett költségvetési kiadások* esetében a kiadási tétel az általánosabb költségvetési sor vagy program egy részét jelenti, jelesül azt a részt, ami azon belül az illegális kábítószerrel hozható kapcsolatba. Az ilyen kiadási tételeknél részletes áttekintést igényel az illegális szerek használatából eredeztethető részek azonosítása, ez a folyamat az ún. ráfordítási arányszámok megállapításával történik. Az összes eseten belül kizárólag a kábítószeres esetek számbavétele sokszor nem is elegendő, példaként azok a költségek említhetők, ahol a kábítószer-fogyasztás járulékosan, egyéb bűncselekmény elkövetése mellett okoz többletkiadást az államnak. A büntetés-végrehajtás kiadásait tekintve nehéz megbecsülni a költségeket azokra a napokra, amelyek a kábítószer-fogyasztásra mint súlyosbító körülményre vezethetők vissza, nem is szólva azokról a betegségek okozta kiadásokról, ahol nem derül ki, hogy illegális szer használatából eredeztethetők.

A fenti nehézségekhez hozzáadódhat még, hogy nem egyértelmű, hogy az előre tekintő költségvetési tervezetet (budget plan), vagy az utólagos költségvetési elszámolás (year-end report) képezze a kiadási tételek vizsgálatának alapját. Az országok egy része inkább az előzetes dokumentum kiadási tételeinek kábítószer-problémára fordított részét vizsgálná, másik része az elszámolás során feltüntetett címkék alapján dolgozna. Ezek a dokumentumok, beszámolók eltérő ütemben, gyorsasággal jelennek meg a különböző tagállamokban – az időszak két hónaptól két évig is terjedhet -, így az adatgyűjtésben is jelentős eltérések lehetnek.

A kábítószerrel összefüggő költségvetési kiadások az EUROSTAT COFOG klasszifikációját követik, legfeljebb a második szintig részletezve, a Reuter-féle osztályozást a konferencia résztvevői elvetették. A következő hónapokban megindul a munka a COFOG módszertan ilyen irányú implementálásának elősegítésére. A költségvetési kiadásokat COFOG osztályozás szerint minden tagállam statisztikai hivatal jelenti már, de a kábítószerrel összefüggő tételek osztályozása még inkább csak ad-hoc jelleggel működik. A COFOG-ról bővebben az alábbi címen olvashat:

<http://drogfokuszpont.hu/?lang=1&pid=170>

Mivel az adatok jó része nehezen azonosítható, az EMCDDA úgy döntött, hogy a következő évben először a büntetés-végrehajtási intézetek által felhasznált kábítószerrel összefüggő költségvetési tételeket veszi górcső alá, mint a rendőrségi letartóztatások, vádemelések, bírósági esetek, büntetés-végrehajtási esetek piramisának legfelső, talán legkönnyebben azonosítható csúcsát.

A fent bemutatott problémák felhívják a figyelmet arra, hogy a költségvetési kiadásokra vonatkozó adatgyűjtés még a módszertan fejlesztésének stádiumában van, éppen ezért az egyes tagállamok által jelentett számok kapcsán kerülni kell az összehasonlítást, vagy az idősoros elemzést. Az adatgyűjtési rendszerek fejlesztéséhez szükséges hosszú távú elkötelezettség megvan a Bizottság és az EMCDDA részéről is, így bizonyos, hogy a következő években e terület kapcsán számos feladat és előrelépés várható. ■